Appendix 6. Exkluderade indikatorer

TDR – The Definitive Ranking

Omfattning. Appendixet redovisar de 59 indikatorer som ingick i TDR:s bruttourval men exkluderades före den slutliga konstruktionen av de 13 delindexen. Bruttourvalet omfattade cirka 180 kandidatindikatorer. Efter saklig och statistisk prövning behölls 121 indikatorer och 59 exkluderades.

Datakälla. Samtliga kandidatindikatorer, såväl inkluderade som exkluderade, hämtades från Kolada. Indikatorbenämningar och kodbeteckningar återges enligt Koladas redovisning i urvalsunderlagen.

Övergripande exklusionsprincip. Exklusion gjordes när en indikator bedömdes tillföra otillräcklig ny information i förhållande till andra indikatorer, hade otillräcklig eller ojämn täckning, låg variation eller tydlig takeffekt, var särskilt extremvärdeskänslig, hade oklar tolkningsriktning eller datakvalitetsproblem, eller låg för långt från den sakliga avgränsningen för kategorin. I flera fall valdes ett bredare, aktuellare eller metodiskt mer jämförbart mått framför ett närliggande alternativ.

Redundans. Hög korrelation användes som ett viktigt men inte ensamt kriterium. När två eller flera mått i praktiken beskrev samma kommunstruktur behölls i regel det mått som hade bredare saklig innebörd, bättre täckning, högre aktualitet eller tydligare tolkning. Syftet var att undvika att ett snävt fenomen fick oproportionerlig vikt genom flera nästan duplicerade indikatorer.

Motiveringarnas status. Kolumnen ”Motivering” återger den sakliga och statistiska grund som användes vid urvalet. Angivna korrelationer avser jämförelser i det aktuella urvalsunderlaget. Exklusion innebär inte att indikatorn saknar informationsvärde i andra analyser; den innebär att indikatorn inte bedömdes behövas i den slutliga TDR-konstruktionen.

Kategorier

1. Befolkning (5 exkluderade)
2. Arbetsmarknad (5 exkluderade)
3. Inkomster (5 exkluderade)
4. Företagande (5 exkluderade)
5. Bostäder (5 exkluderade)
6. Tillgänglighet och infrastruktur (5 exkluderade)
7. Utbildning (5 exkluderade)
8. Hälsa (5 exkluderade)
9. Trygghet (4 exkluderade)
10. Miljö (5 exkluderade)
11. Kultur och fritid (5 exkluderade)
12. Ekonomi (3 exkluderade)
13. Välfärd (2 exkluderade)

1. Befolkning

Exklusionsprofil. Exklusionerna avser främst nästan duplicerade mått på försörjningsstruktur samt alternativa mått på befolkningsförändring och prognos.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Demografisk struktur		
N01961 – Invånare 20-64 år, andel (%)	Redundans	Nästan perfekt spegelbild av försörjningskvoten (r ≈ -0,99); mycket hög redundans.
N02847 – Framskrivning, förväntad försörjningskvot, 20-66 år, om 10 år	Redundans	Nästan duplicering av dagens försörjningskvot (r ≈ 0,98).
N02924 – Framskrivning, förväntad försörjningskvot om 5 år	Redundans	Nästan identisk med dagens och den tioåriga försörjningskvoten (r ≈ 0,99–1,00).
Befolkningsförändring och prognos		
N01963 – Befolkningsförändring sedan föregående år, procent	Redundans och årsvariation	Relativt redundant mot femårsförändring och särskilt inrikes flyttnetto; dessutom mer känslig för ett enskilt år.
N02840 – Framskrivning, förväntad förändring i antal invånare 20-66 år om 10 år, (%)	Redundans	Mycket starkt korrelerad med femårig befolkningsförändring och total framskrivning (r ≈ 0,93–0,96).

2. Arbetsmarknad

Exklusionsprofil. Exklusionerna reducerar dubblering inom sysselsättning, arbetskraftsdeltagande och arbetslöshet samt prioriterar bredare etableringsutfall.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Etablering		
N00971 – Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta (status efter 90 dagar), andel (%)	Redundans; bredare alternativ valdes	Starkt korrelerad med N00973 (r ≈ 0,86); N00973 har ett bredare utfall.
Sysselsättning och arbetskraft		
N02267 – Sysselsättningsgrad 20-64 år, andel (%)	Redundans	I praktiken identisk med N02243 (r ≈ 1,00); ren redundans.
N02285 – Arbetskraftsdeltagande totalt 20-64 år, befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS), andel (%)	Redundans	Mycket starkt korrelerad med generell sysselsättning (r ≈ 0,92); tillför relativt lite efter N02243.
Arbetslöshet		
N02280 – Arbetslöshet, 20-64 år, befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS), andel (%) (-2024)	Redundans	Nästan identisk med N03920 och N03926 (r ≈ 0,98); ett generellt arbetslöshetsmått räcker.
N03926 – Långtidsarbetslösa i befolkningen, 25-65 år, andel (%)	Redundans	Nästan perfekt korrelerad med total arbetslöshet (r ≈ 0,98); liten ny information på kommunnivå.

3. Inkomster

Exklusionsprofil. Exklusionerna avser överlappande inkomst- och biståndsmått samt ett självständigt men sämre täckt mått på ekonomisk kris.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Inkomstnivå		
N00906 – Sammanräknad förvärvsinkomst i åldern 20-64 år (median), kr	Redundans; bredare alternativ valdes	Nästan samma kommunstruktur som N00905 (r ≈ 0,95); N00905 är bredare som levnadsstandardmått.
U01803 – Invånare 18-64 år med låg inkomst, andel (%)	Redundans	Nästan identisk kommunstruktur med N66078 (r ≈ 0,97) och starkt korrelerad med N01454 (r ≈ 0,96).
Ekonomisk utsatthet och bistånd		
N31825 – Biståndsmottagare, ekonomiskt bistånd, 18+ år, andel (%) av befolkningen	Redundans	Mycket starkt korrelerad med N31807 (r ≈ 0,95) och N31816 (r ≈ 0,91); tillför liten ny information.
U01407 – Invånare 16-84 år som haft ekonomisk kris, andel (%)	Täckning och varierande observationsår	Informationsmässigt självständig men klart sämre täckning (255 av 290 kommuner) och varierande observationsår 2018–2024.
U31809 – Barn i befolkningen som ingår i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%)	Redundans; bredare alternativ valdes	Stark överlappning med U31803 (r ≈ 0,88) och övriga biståndsmått; U31803 är bredare.

4. Företagande

Exklusionsprofil. Exklusionerna begränsar överlapp, extremvärdeskänslighet och mått som ligger närmare turism eller en enskild servicegren än det bredare företagandebegreppet.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Ekonomisk aktivitet		
N45703 – Företagens ekonomiska omsättning, tkr/inv	Redundans och extremvärdeskänslighet	Starkt korrelerad med BRP ($r \approx 0{,}85$) och mycket extremvärdeskänslig; BRP är ett mer etablerat övergripande mått.
Företagsklimat och service		
U07447 – Företagsklimat Insikt - Bygglov - Index	Begränsad täckning; bredare alternativ valdes	Begränsad täckning (215 kommuner) och delvis överlapp med det bredare U07451; totalindexet prioriteras.
Handel och besöksnäring		
N52004 – Försäljningsindex sällanköpsvaruhandel, index	Överlapp; representativt alternativ valdes	Korrelerar med dagligvaruindex ($r \approx 0{,}61$) och är mer känslig för regionala handelscentra; N52002 får representera handelsdimensionen.
N45850 – Gästnätter, antal nätter, totalt per invånare, antal/inv	Begreppslig avgränsning och täckning	Intressant men mer ett turismmått än generellt företagande; dessutom begränsad täckning (249 kommuner) och stor extremvärdeskänslighet.
Företagsdynamik		
N01004 – Nystartade arbetsställen, antal/1000 inv 16-64 år	Redundans	Överlappar både nystartade företag ($r \approx 0{,}73$) och företagstäthet ($r \approx 0{,}70$); N00999 är mer direkt som mått på nyföretagande.

5. Bostäder

Exklusionsprofil. Exklusionerna reducerar dubblering inom bostadsbyggande och planprocess samt avlägsnar ett innehållsligt relevant mått med otillräcklig kommuntäckning.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Bostadsbyggande		
N07906 – Färdigställda bostäder i flerbostadshus, nybyggnad, antal/1000inv	Redundans	Nästan identisk med N07917 (r ≈ 0,99); total nybyggnad är bredare.
N07950 – Färdigställda hyresrätter i flerbostadshus, antal/1000 inv	Redundans och risk för övervikt	Nästan duplicering av N07906/N07917 (r ≈ 0,96–0,97) och skulle ge flerbostadsbyggande oproportionerlig vikt.
Handläggning och planprocess		
N00820 – Handläggningstid (median) från inkommen ansökan till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus, antal dagar	Otillräcklig täckning	Endast 114 kommuner har värde; täckningen är för svag för TDR trots hög innehållslig relevans.
N07927 – Mediantid från samrådsstart till antagande under de senaste två åren, mediantid i månader	Överlapp; bredare processmått valdes	Överlappar N07926 (r ≈ 0,54). N07926 täcker en större del av planprocessen.
Planberedskap		
N07923 – Planberedskap för nya bostäder som kan byggas med stöd av alla gällande detaljplaner den 31/12, antal/1000 inv	Överlapp och aktualitet	Delvis överlapp med N07924 och varierande aktualitet; N07924 är mer direkt kopplad till faktisk planproduktion.

6. Tillgänglighet och infrastruktur

Exklusionsprofil. Exklusionerna avser överlappande kollektivtrafik- och bredbandsmått, låg variation/takeffekt samt ett cykelmått med täcknings- och datakvalitetsproblem.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Kollektivtrafik		
N07410 – Nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	Indirekt mått och aktualitet/täckning	Relevant men mer indirekt än befolkningens faktiska kollektivtrafiktillgänglighet; dessutom varierande aktualitet och viss bortfallstäckning.
N07419 – Befolkning, inom tätort, i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	Redundans	Mycket starkt korrelerad med N07418 ($r \approx 0{,}90$); N07418 är bredare eftersom hela kommunen omfattas.
Digital infrastruktur		
N07900 – Tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	Låg variation och överlapp	Nästan full täckning i hela landet och begränsad spridning; överlappar dessutom modernare gigabitmått.
N07919 – Hushåll i tätbebyggt område med tillgång till eller möjlighet i att ansluta till bredband om minst 1 Gbit/s, andel (%)	Takeffekt/låg variation	Extrem takeffekt med mycket liten variation; tillför därför begränsad rangordningsinformation.
Cykelinfrastruktur		
U07458 – Kommunal cykelväg som snöröjs och halkbekämpas, andel (%)	Täckning och datakvalitet	Endast 183 kommuner och dessutom värden över 100 %, vilket väcker datakvalitetsfrågor.

7. Utbildning

Exklusionsprofil. Exklusionerna minskar ämnesmässig dubblering inom grundskolan och väljer striktare eller bättre täckta mått på gymnasie- och vuxenutbildningsutfall.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Grundskola, årskurs 6		
N15544 – Elever i åk 6 med lägst betyget E i engelska, hemkommun, andel (%)	Redundans inom ämnesblock	Överlappar tydligt med övriga åk 6-mått (r ≈ 0,64–0,66). Ett ämne räcker som representant.
N15546 – Elever i åk 6 med lägst betyget E i svenska inkl. svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%)	Redundans inom ämnesblock	Stark överlappning inom åk 6-blocket; N15545 får representera denna nivå.
Grundskola, årskurs 9		
N15428 – Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	Redundans	Stark korrelation med både N15508 och N15507 (r ≈ 0,75–0,81). Tillför begränsat efter de bredare åk 9-måtten.
Gymnasium		
N17461 – Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	Överlapp; striktare alternativ valdes	Överlappar med examen inom 3 år (r ≈ 0,67). 3-årsmåttet är striktare och mer direkt.
Komvux		
N18961 – Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%) (-2024)	Täckning och varierande observationsår	Statistiskt självständig men sämre täckning (243 kommuner) och äldre/varierande senaste observationsår 2022–2024.

8. Hälsa

Exklusionsprofil. Exklusionerna minskar överlapp inom psykisk hälsa och sjukfrånvaro samt avgränsar bort ett mer perifert hälsomått.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Psykisk hälsa		
U01472 – Invånare 16-84 år som besväras av ängslan, oro och/eller ångest, andel (%)	Överlapp; kategoribalans	Relevant men psykisk hälsa representeras redan av U01473; exkluderas för att ge plats åt båda livslängdsmåtten.
U01471 – Invånare 16-84 år som känner sig stressade, andel (%)	Redundans	Överlappar tydligt med psykisk ohälsa, särskilt oro/ångest ($r \approx 0{,}61$).
Självskattad/tandhälsa		
U01414 – Invånare med bra självskattad tandhälsa, andel (%)	Begreppslig avgränsning	Relevant men mer perifer i en övergripande hälsokategori och delvis överlappande med allmän självskattad hälsa.
Sjukfrånvaro och ohälsa		
N00967 – Sjukpenningtalet, 15–69 år, dagar/arbetskraften	Redundans	Stark redundans mot ohälsotalet och nästan identiskt med N00938 ($r \approx 0{,}99$).
N00938 – Sjukpenningtalet, 16–64 år, dagar/registrerad försäkrad	Redundans	Nästan identiskt med N00967 ($r \approx 0{,}99$) och starkt korrelerat med N00957.

9. Trygghet

Exklusionsprofil. Exklusionerna gäller mått med svårtolkad relation till faktisk trygghet, indirekta socialkapitalmått samt ett överlappande valdeltagandemått.

Omfattning. 4 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Brott och kontrollverksamhet		
N07544 – Anmälda narkotikabrott, antal/100 000 inv	Svårtolkad indikator	Svårtolkad som direkt trygghetsmått eftersom nivån påverkas starkt av polisens kontroll- och ingripandeverksamhet.
Socialt stöd		
U01435 – Invånare med avsaknad av emotionellt stöd, andel (%)	Begreppslig avgränsning och täckning	Relevant för social utsatthet men mer perifert för trygghet; dessutom svagast täckning med 257 kommuner.
Socialt kapital och deltagande		
N09701 – Studieförbundens deltagartimmar inom kultur, antal/inv	Indirekt koppling	Kan indikera socialt kapital men kopplingen till trygghet är indirekt; idrottsdeltagandet är lättare att motivera.
Demokratiskt deltagande		
N05401 – Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%)	Överlapp; svagaste-punkt-mått valdes	Överlappar N05831 ($r \approx 0{,}61$). Lägsta valdeltagande i något distrikt fångar kommunens svagaste punkt snarare än genomsnittet.

10. Miljö

Exklusionsprofil. Exklusionerna avser otillräcklig täckning, låg variation/takeffekter och överlappande utsläppsindikatorer.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Förnybar energi		
N45925 – Elproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	Otillräcklig täckning	Endast 73 kommuner har värde; täckningen är för svag för TDR trots hög innehållslig relevans.
N45930 – Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	Takeffekt/låg variation	Relativt god täckning men stark takeffekt med median nära 100 %, vilket ger begränsad diskrimineringsförmåga.
Vattenstatus		
N85053 – Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	Takeffekt/låg variation och äldre data	Median 100 % och data från 2022; låg variation och begränsat rangordningsvärde.
Luftutsläpp		
N00517 – Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen totalt, ton NMVOC/inv	Överlapp; mindre centralt mått	Överlappar energi-/utsläppsblocket och är mindre centralt än NOx och växthusgaser.
N85048 – Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv	Redundans	Relevant men korrelerar tydligt med NOx och delvis med andra geografiskt strukturerade miljömått; N85047 får representera lokal luftförorening.

11. Kultur och fritid

Exklusionsprofil. Exklusionerna avser mått med oklar riktning eller datakvalitet, absolut storlekseffekt, konceptuell felplacering samt risk för övervikt av biblioteksdimensionen.

Omfattning. 5 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Kulturskola		
N09892 – Genomsnittlig elevavgift i musik- eller kulturskola, kr/elever 6-19 år	Otydlig riktning, aktualitet och datakvalitet	Svårare att värdera entydigt som bra/dåligt, varierande aktualitet och ett negativt minimivärde som väcker datakvalitetsfrågor.
Bibliotek		
N09817 – Genomsnittlig öppettid per bibliotek och vecka	Täckning, extremvärden och aktualitet	Begränsad täckning, stora extremvärden och varierande observationsår. Biblioteksanvändning fångas bättre av andra mått.
N09801 – Lån från kommunala bibliotek, antal/inv	Risk för övervikt inom biblioteksblock	Bra indikator i sig, men bibliotek är redan representerat av låntagare, besök och barnaktiviteter; ytterligare biblioteksutfall skulle ge oproportionerlig vikt.
Övergripande index		
N00373 – Hållbarhet - Kommunindex	Begreppslig avgränsning	För generellt och konceptuellt främmande i Kultur/Fritid; riskerar att importera andra dimensioner i kategorin.
Idrottsanläggningar		
U09819 – Idrottshall 18x36 m till 22x42 m, antal	Kommunstorlekseffekt	Absolut antal ger tydlig kommunstorlekseffekt. U09717 per 10 000 invånare är metodiskt bättre för kommunjämförelse.

12. Ekonomi

Exklusionsprofil. Exklusionerna reducerar nära dubblering mellan kommun- och koncernmått samt begränsar extremvärdeskänslighet i resultatmåttet.

Omfattning. 3 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Likviditet		
N03105 – Kassalikviditet kommunen, (%)	Redundans; koncernmått valdes	Stark korrelation med N03109 (r ≈ 0,81). Koncernmåttet får representera likviditet.
Soliditet		
N03002 – Soliditet inkl pensionsåtag. kommun, (%)	Redundans; koncernmått valdes	Mycket stark korrelation med N03034 (r ≈ 0,88). Koncernmåttet ger bredare bild av samlad ekonomisk ställning.
Resultat		
N03112 – Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommunkoncern, (%)	Överlapp och extremvärdeskänslighet	Överlappar kommunresultatet (r ≈ 0,53) och är mer extremvärdeskänsligt. N03102 är renare för kommunjämförelse.

13. Välfärd

Exklusionsprofil. Exklusionerna prioriterar aktuellare brukarutfall och faktiska utfall framför äldre eller mer processinriktade mått.

Omfattning. 2 indikatorer exkluderades från denna kategori.

Indikator	Huvudskäl	Motivering
Brukar-/anhörigbedömning		
N20508 – Anhöriga som upplever att samarbetet med hemtjänsten fungerar mycket bra, andel (%) (-2023)	Äldre data; aktuellare alternativ valdes	Intressant men klart äldre data; brukarbedömningen U21468 är aktuellare och mer direkt.
Process och riskprevention		
N20500 – Riskförebyggande åtgärder i särskilt boende, andel (%)	Processmått; utfall prioriterades	Relevant processmått, men mäter mer dokumenterad/utförd process än faktiskt utfall. Vid fem val prioriteras brukarutfall, kompetens, fallskador och utskrivningsklar vårdtid.

Sammanfattning

Resultat av urvalet. Bruttourvalet omfattade cirka 180 indikatorer från Kolada. Av dessa exkluderades 59 enligt ovan redovisade sakliga och statistiska kriterier och 121 behölls för den slutliga TDR-konstruktionen. Exklusionsarbetet syftade främst till att minska redundans och ojämn kategoriviktning samt att säkerställa rimlig jämförbarhet, täckning och tolkningsbarhet.